

Scenarier övningskortlek livsmedelsföretag

Oktober 2024

Så använder du Livsmedelsverkets övningskortlek

Livsmedelsverket har tagit fram en kortlek med ett antal scenarier, som livsmedelsföretag kan använda för att öva på arbetsplatsen. Syftet är att öka beredskapen för olika typer av händelser. I det här dokumentet kan du ta del av de scenarier som finns med i kortleken.

Här är förslag på frågor du och din arbetsgrupp kan ställa er när ni övar scenarierna:

- Hur påverkas er verksamhet och er förmåga att fortsätta producera/sälja livsmedel?
- Vad gör ni?
- Vem kontaktar ni?
- Vad kan ni göra för att vara bättre förberedda?

<p>1. En stor olycka vid den regionala förbränningsanläggningen i samband med personalutbildning gör att avfall inte kan tas emot kombinerat med att majoriteten av avfallsbolagets anställda inte kan arbeta. Avfallshämtningen från er verksamhet har upphört och avfallsbolaget uppger i ett pressmeddelande att deras verksamhet kommer vara avstängd under längre tid.</p>
<p>2. Det lokala avloppsreningsverket fungerar inte på grund av en cyberattack. Kommunen meddelar att man kommer att behöva släppa ut orenat avloppsvatten till vattendrag trots risk för invånare, dricksvattenkvalitet och miljö. Man uppmanar alla som kan att minska sina avloppsutsläpp.</p>
<p>3. En finanskris i Sverige gör att kronan mycket kraftigt tappat i värde. Alla banker stänger ner under 12 dagar.</p>
<p>4. En stor andel av matbutikerna i landet har drabbats av stora störningar i kassasystemet, det går varken att betala med kort, Swish eller kontanter.</p>
<p>5. Betalsystemen har legat nere i en vecka och det finns farhågor att betalningar till leverantörer inte kommer att kunna genomföras enligt plan.</p>
<p>6. Ryktesspridning om brist på (vissa) livsmedel har medfört en snabb ökad konsumtion av en eller flera varor som du säljer eller producerar.</p>
<p>7. När ni kom till jobbet stod det ett femtiotal personer och demonstrerade utanför er verksamhet. De hade skyltar och skanderade slagord om att ni är en del av en konspiration som preparerar livsmedel med substanser för att göra befolkningen avtrubbad och foglig.</p>
<p>8. Media hör av sig och vill att ni svarar på varför ni inte vill sälja er produkt till människor med en viss etnicitet och trosuppfattning. De hänvisar till ett dokument med er logotyp där det framgår att ni kategoriserar och värderar era kunder baserat på etnicitet och</p>

<p>trosuppfattning. Ni får veta att dokumentet florerat i sociala medier under den senaste veckan.</p>
<p>9. Er verksamhet har frekvent omnämnts i utländsk media i negativa ordalag den senaste månaden. Det är i länder och medier som ni vanligtvis inte förekommer i.</p>
<p>10. Vintertid uppstår en stor elkris i landet och regeringen går ut brett med att alla måste spara in på el. Den totala förbrukningen måste minskas med 50%, och tills vidare ska alla användare under eget ansvar göra minskningen. Om det inte fungerar kommer eltillgången att med kort varsel schemaläggas, så att alla användare får el halva dygnet.</p>
<p>11. Inom det elområde där ni producerar livsmedel meddelas att det under en längre period, troligen månader, kommer att vara osäker eltillgång med återkommande elavbrott, troligen flera avbrott varje dag.</p>
<p>12. En solstorm är på väg mot jorden. Ni läser er till att solstormar kan medföra omfattande störningar och avbrott i elektronisk kommunikation och skador på bland annat infrastruktur för el.</p>
<p>13. Plötsligt bryts strömmen. Det visar sig att flera kommuner är strömlösa och ni får veta att elbortfallet kan bli långvarigt - kanske dröjer det en vecka innan strömmen återkommer.</p>
<p>14. Det har brunnit i er verksamhet. Ingen har skadats och inget av värde har gått förlorat, men under släckningen har räddningstjänsten pumpat ut stora mängder släckvatten och brandskum i samma utrymmen som ni förvarar livsmedel.</p>
<p>15. En lastbil har kört av vägen och radioaktivt gods har spridits precis utanför det område där ni bedriver verksamhet.</p>
<p>16. Ni får reklamationer från konsumenter som säger sig ha fått magåkommor, illamående och diarréer efter att ha ätit av livsmedel från er verksamhet. Först tänker ni att det är en slump men när</p>

<p>antalet klagomål ökar och konsumenterna även behövt söka vård, inser ni att det kan röra sig om en smitta från er anläggning.</p>
<p>17. På kafferasten pratar ni om den senaste tidens tragiska olyckor där både en viktig svensk anläggning för lagring av råolja och ett större pappersbruk totalförstörts. I media spekuleras kring eventuella kopplingar mellan olyckorna, och var det verkligen olyckor? En snabbtänkt medarbetare frågar hur er verksamhet påverkas av detta?</p>
<p>18. Ni får ett telefonsamtal från en okänd uppringare som framför ett bombhot mot er verksamhet.</p>
<p>19. Ni mottar ett anonymt brev som innehåller hot om att livsmedel från er kommer förgiftas om ni inte gör det brevskrivaren vill.</p>
<p>20. Ni upptäcker att någon har brutit sig in i er verksamhet. Eftersom den delen där inbrottet skett inte är larmad vet ni inte när det hände. Ingenting har försvunnit och allt tycks orört.</p>
<p>21. Ni upptäcker att någon har genomfört ett avsiktligt sabotage i er verksamhet. Karaktären på sabotageet tyder på att det är någon som har tillgång till era lokaler som har gjort det.</p>
<p>22. En känd budfirma släpps in genom grinden till er verksamhet. Förutom föraren kommer ytterligare personer ut ur skåpbilen. De okända personerna har nu kommit in och kan röra sig fritt på området.</p>
<p>23. Säkerhetsansvarig person inom er verksamhet har gett ett stressat intryck under de senaste månaderna. Personen har också frågat nära kollegor om de kan låna ut några tusenlappar till nästa löning. Ni misstänker att personen kan vara en säkerhetsrisk.</p>
<p>24. Ni har gjort en analys av risker och sårbarheter i er verksamhet. I den framgår till exempel uppgifter om skalskydd, personalsäkerhet och IT-säkerhet. När den redovisas för ledningen säger högsta chefen i förbifarten att den naturligtvis ska publiceras i sin helhet på hemsidan. Att ni bedriver ett aktivt säkerhetsarbete är bra för ert anseende.</p>
<p>25. Plötsligt står en mycket uppskattad tidigare medarbetare i dörren och undrar om ni vill ta en kaffe. Personen har läst mycket om IT-säkerhet efter sin pensionering och erbjuder sig att stanna en timme extra och</p>

<p>kolla på era system och se om det finns sårbarheter ni inte har upptäckt själva.</p>
<p>26. Det framkommer att en anställd har delat information om era tekniska system på ett internetforum.</p>
<p>27. En av era anställda ser på sin skärm att kontrollen av datorn tas över av någon annan.</p>
<p>28. Personalen kan plötsligt inte logga in i sina IT-system. Datorerna är låsta på grund av en ransomware-attack och angriparen kräver en lösensumma inom 24 timmar för att öppna upp systemen igen.</p>
<p>29. Du får information om att vissa av era kunduppgifter publicerats på nätet. Just när du verifierat att detta stämmer får du ett meddelande där någon påstår sig ha manipulerat delar av ert driftssystem så att säkerheten i verksamheten och/eller produkter försämrats. I meddelandet sägs också att mera är att vänta ...</p>
<p>30. En av era leverantörer är utsatt för en cyberincident, ett intrång som gör att verksamheten ligger nere och inga leveranser kan göras. Detta är i sig ett problem för er, men också att ni har förbindelser via gemensamma nätverks- och informationssystem (e-post, order- och beställningssystem m.m.).</p>
<p>31. En morgon upptäcker ni att både er internetuppkoppling och mobilnät slutat fungera. Felet förväntas inte kunna åtgärdas förrän imorgon.</p>
<p>32. Den viktigaste leverantören av förpackningar till din verksamhet kan inte leverera på flera månader på grund av störningar i tidigare handelsled.</p>
<p>33. En viktig råvara i er produktion/försäljning som produceras utomlands har ökat med 100% i pris på grund av missväxt.</p>
<p>34. Det bolag som levererar era säkerhetsystem (larm, inpasseringsystem, inloggning i lokala nätverk) går plötsligt i konkurs. Bolaget meddelar att man ska försöka lösa det så bra som möjligt för er men att de tyvärr saknar personal för att sköta underhåll och uppdateringar i systemen och inte kan garantera att de upptäcker om systemen inte fungerar.</p>

<p>35. En maskin som är avgörande för er verksamhet går sönder. Den reservdel som behövs är beställd men leveransen kommer dröja ett par månader. Maskintillverkaren som finns utomlands uppger att de inte kan skicka någon reparatör förrän de levererar reservdelen.</p>
<p>36. Era speditörer meddelar att det inte finns tillräckligt med chaufförer och bilar för att kunna genomföra samtliga transporter som ni behöver. De bedömer att de kommer att kunna genomföra hälften av körningarna.</p>
<p>37. Drivmedlet i Sverige är nästan slut. Importproblem gör att vi inte kommer kunna få något drivmedel på åtminstone tre månader.</p>
<p>38. Ni får besked om att ingen import kan ske via Göteborgs hamn eller Öresundsbron under minst tre månader.</p>
<p>39. Er leverantör av en central insatsvara meddelar att de inte kommer att kunna leverera det ni behöver från och med nästa vecka. Detta är er enda leverantör av denna insatsvara.</p>
<p>40. Ert ordinarie laboratorium meddelar att de för tillfället inte kan ta emot och analysera era prover för kommande vecka på grund av en personalstrejk. Den kommande veckan har ni inplanerade undersökningar enligt ert egenkontrollprogram.</p>
<p>41. Flera nyckelpersoner i er verksamhet drabbas av en sjukdom som innebär att hälften inte kommer till arbetet. Denna situation bedöms fortsätta under flera månader. Facket meddelar att de vill ha en diskussion om det blir aktuellt med övertid eller utökat skiftarbete.</p>
<p>42. Kräksjukan har slagit till i Sverige och 60% av er personal har insjuknat och är hemma under tre dagar. De livsmedel ni säljer kan vara en möjlig smittväg om sjuka personer hanterar livsmedlen.</p>
<p>43. En av era medarbetare råkar se på Facebook att kommunen där ni verkar har problem med dricksvattnet. Vattnet är missfärgat och man misstänker att det kan vara kontaminerat på något sätt. Medborgarna rekommenderas att tills vidare inte dricka vattnet eller i alla fall koka det. Ni som företag har inte fått någon direkt information från kommunen.</p>

<p>44. I den kommun där ni bedriver er produktion meddelas att alla i kommunen måste minska sin dricksvattenanvändning med 50% senast under denna vecka.</p>
<p>45. Det har uppstått en vattenläcka och ni meddelas att ni inte kommer ha någon vattenförsörjning via det kommunala ledningsnätet under minst en vecka. Det kommer att ställas ut tankar med dricksvatten där ni kan hämta vatten som täcker ett normalt hushållsbehov.</p>
<p>46. En kraftig översvämning hotar området där ni bedriver verksamhet. SMHI har meddelat att vattnet når oroande höjder inom de närmaste timmarna.</p>
<p>47. SMHI varnar för att den värsta snöstormen på hundra år är på väg mot er region.</p>
<p>48. Länsstyrelsen i det län där ni verkar ringer och säger att det inom ett par dagar kommer komma 5000 personer till länet som behöver någonstans att sova och bo, och givetvis mat och vatten. De undrar hur ni kan hjälpa till?</p>
<p>49. Det uppstår en stor samhällskris med angrepp av militär karaktär i delar av landet och ert försäkringsbolag meddelar att man inte längre kan försäkra fastigheter, varor och transporter i den region där ni verkar.</p>
<p>50. En konkurrerande verksamhet har råkat ut för akut kris som gjort att de den närmaste veckan inte har tillräckliga resurser för att bedriva sin verksamhet. De undrar om de kan få hyra motsvarande resurser av er.</p>
<p>51. En storbrand rasar nära er verksamhet. Räddningstjänsten meddelar er att man måste evakuera. Inom någon eller några timmar befarar man att det inte kommer att vara möjligt att ta sig till eller ifrån er verksamhet.</p>
<p>52. I den kommun ni verkar har ordinarie leveranser av mat till skolor, boenden etc uteblivit av någon anledning. Kommunen ringer runt till lokala företag och butiker och ber om hjälp med att lösa matförsörjningen och er ledningsgrupp meddelar att ni ska bidra.</p>

53. En av era viktigaste leverantörer sätts upp på en sanktionslista hos en annan stat, vilket blockerar de handelsflöden företaget planerar för er räkning. Även alla pengatransaktioner till och från företaget fryses omedelbart. Då ni är en stor kund associeras även ert företagsnamn med leverantören när media rapporterar om saken.

